

Učiteljski Tovariš

Stanovsko politiško glasilo J. U. U. — sekcije za Dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveita«

Uredništvo in aprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6 I. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pisem ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtak. Naročnina letno 60 Din za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, v sklopu posebe. Pošt. tek. rač. 11.197. Telefon 3112

Pozdravljeni, tovariši pevci!

Zagrebski učiteljski pevski zbor J. U. U. „Ivan Filipović“.

Pred dvema letoma se je v Vaših srcih ponovno porodila želja po osnovanju lastnega pevskega zbora. Dejanje je sledilo željam in kot tretji učiteljski pevski zbor v Jugoslaviji je bil z radostjo pozdravljen „Ivan Filipović“ v vrstah jugoslovenskega učiteljstva.

Sledeč stopinjam svojega velikega predhodnika, organiza-

torja in idejnega vodje, idealnega tovariša Ivana Filipovića, ste že s prvimi nastopi pokazali, kaj zmore učitelj, resen prosvetni delavec in nositelj kulture, med najširšimi plastmi naroda. Z veseljem in trdno voljo ste se oprijeli studija jugoslovenske glasbe in na svojem koncertu v Zagrebu ste prvič pokazali svojo veliko misijo. — Občudovali so Vaše

delo v Novem Sadu in v Beogradu, kjer ste prejeli najvišje priznanje. Želi ste zaslužno plačilo.

Bodite nam najprisrčnejše pozdravljeni v Beli Ljubljani! Kot svojim stanovskim tovarišem, velikim kulturnim pionirjem in glasnikom jugoslovenske pesmi Vam kličemo: Dobro došli!

Poročene učiteljice.

Petero sreskih društev JUU je na zborovanju v Mariboru sprejelo resolucijo glede poročenih učiteljic. Na to resolucijo odgovarja mariborski »Večernik« 20. IV. 1932. s posebnim člankom pod naslovom »Enake dolžnosti — enake pravice«.

Problem poročenih učiteljic postaja pri nas aktualen kot posledica splošne gospodarske krize. Pojavil se je tudi kot posledica nesmotrene prosvetne politike z ozirom na nadprodukcijo ženskega učitelja, naraščanja.

Slika je ta: Poleg treh zasebnih ženskih učiteljic se otvarjale paralelke na obeh državnih ženskih učiteljskih in tako smo dobili vsako leto eno tretjino moškega in dve tretjini ženskega učiteljskega naraščanja, ako je bilo stanje na moških učiteljskih ugodno. V letih, ko pa to ni bilo, je bilo pa razmerje še slabše, t. j. ¼ moških in ¾ ženskih učiteljskih abiturientov. To se sedaj maščuje, ker ni v istem razmerju odpadalo število učnega osebja z upokojitvami in umrljivostjo in tudi niso v istem razmerju naraščale potrebe šolstva z ozirom na razvoj istega. Nismo pa še danes na višku krize, ker prave posledice težkega položaja, do katerega nas je dovedlo to postopanje, se bodo pokazale šele v bližnji bodočnosti.

Iz gornjega je izvirala nesmotrena personalna politika pri nameščanju učiteljstva. Manjkalo je gotove previdnosti in rigoroznosti pri upoštevanju potreb, poleg izvajanja načelnih stališč pri namestitvah. Tako se je dogodilo, da se je prenatrpavalo učiteljstvo (ne v vseh primerih) v pisarnah in na mestih, katere sedanja težka situacija ugotavlja kot opravičene. Posledica tega je revizija in popravljanje napak z ukrepi, ki zopet vodijo v ekstrem na škodo šolstvu. Namestitve so se pa tudi vršile preveč iz osebnih vidikov ter so se prezirali načelni vidiki prave personalne politike. Tako se ni izvajalo načelo, da bi se načelno upoštevali pri namestitvah v krajih s srednjo šolo družinski očetje in matere z otroki za šolanje in se tudi ni iskalo razmerje za namestitev kulturnih in organizacijskih delavcev v teh centrih. Igrali so povsem osebni razlogi. Te pogreške se delajo še danes! Iz tega izvirajo pritožbe družinskih očetov in mater, ki imajo otroke za šolanje, da se jih prezira pri namestitvah na korist samega učiteljstva, da se službe oddajo kar pod roko, brez objave, da se v mestih upoštevajo žene neučiteljice in neuradnikov, ki dobe službo istotako brez razpisa. Proti slednjemu postopanju so vlagale proteste celo učiteljice same ter so v resolucijah zahtevale, da se neporočenih učiteljic ne zapostavlja. Iz tega motiva izvira tudi mariborska resolucija. Personalna politika pa pripušča še nadalje, da se tehtnica pri namestitvah ravna še vedno po pritisku poedinih vplivnih oseb z eno ali drugo osebo s povsem osebnimi

motivi, mesto da bi tehtnico pri odločitvah uravnovešala načela zakona in načela stvarnih in splošno socialnih potreb. Jasno pa je, da je učiteljstvo, ki se poslužuje in samo ustvarja tak položaj, skrivno, zato čisto prav ono ni upravičeno dvigati krič, ko se popravljajo napravljene napake.

Predvsem pa postaja problem poročenih učiteljic aktualen zaradi brezposelnosti učiteljskega naraščanja. Javnosti je že znano, da bo po podatkih in sedanjih vidikih ob sklepu tekočega šolskega leta 643 učiteljskih abiturientov in abiturientk v Dravski banovini brez službe. Med temi jih je okrog 50 iz prejšnjih let, ki še vedno čakajo na službo. Mnogo je takih, ki nimajo nikogar, da bi jih preživljali in je njih stanje naravnost obupno. Poleg tega imamo v banovini okrog 60 tovarišev in tovarišic, ki so pred silo razmer morali priti v našo državo v učiteljsko službo. Mnogi od teh imajo že okrog 20 in še več let službe in številnejšo družino ter čakajo že nad leto dni na sprejem v kontraktualno službo ali so pa v službi kot dnevničarji. Izgledi pa so za abituriente jako slabi. Po zadnjih ugotovitvah bi bilo v banovini le 16 prostih mest na šolah. Po proračunu je od lani 40 mest za novince, letos jih je predvidenih samo 75. Redukcija 700—900 profesorjev srednjih šol v državi, če se izvede, kakor je bilo v javnosti objavljeno, bo imela za posledico vrnitev prideljenih osnovnošolskih učiteljic z meščanskih šol na osnovne šole. Enako bi vplivala izvedba vrnitve učiteljstva iz pisaren — ako se ne posreči ublažiti namero — v osnovne šole, na kader učnega osebja. S tem trenutkom nasto i nadštevilnost učiteljstva na osnovnih šolah. Naravna posledica tega je prenehanje službe po zakonu. Položaj ne bo postal s tem naravnost obupen le za novince, temveč tudi za vse ostalo aktivno učiteljstvo.

Kakor je mučno, da se oglašva v »Večerniku« za »enake dolžnosti in enake pravice« z neuradniki poročenih učiteljic soproj prizadete tovarišice, tako so povsem neupravičeni njegovi očitki proti naši stanovski organizaciji, da posega v to vprašanje in da sama išče izhoda in leka problemu.

S tem trenutkom, kakor hitro je postal položaj tako resen, kakor je zgoraj razvidno, ni vprašanje poročenih tovarišic več zasebno vprašanje, temveč je to postalo del socialnega stanovskega vprašanja, pri katerega reševanju mora sodelovati vsaka resna organizacija. V tem trenutku je dolžnost resne organizacije, da prepreči krivično rešitev tega vprašanja ter zaščiti socialno upravičenejše. Zdrava organizacija se ne bo strašila operacijski nož zasadi tudi v lastne vrste in se ne bo bala pojasniti položaj tudi lastnim članom ter zahtevati od njih uvidenosti. Zdrava organizacija ne sme nikdar postati zaščit-

nica onih, ki so krivi ali niso v socialnih in moralnih pogledih v pravu, temveč bo vedno tudi lastnemu članu povedala resnico v obraz ter bo zahtevala obzirov do celote. Učiteljstvo se mora zavedati, da se ne včlanja v organizacijo, da so mu zaščiteni osebni interesi, temveč se včlanjuje zato, da zaščiti skupne interese ter podprejamo njim osebne interese. Pravi učiteljski organizaciji ni namen samo materialni smoter, temveč morajo temu prednjačiti etični in kulturni smotri!

Četudi bo članek v »Večerniku« zavedel marsikatero tovarišico do nerazpoloženja napram organizaciji, osobito tovarišice, poročene z ostalimi drž. uradniki, ker razteza tudi na nje resolucijo, je dopis popolnoma zgrešen, ker je postavljen povsem na napačno osnovo in na zgolj osebne poglede, ne pa na poglede z ozirom na celokupnost problema.

Sekcija JUU je sama v svoji okrožnici na včlanjena sreska društva izjavila, da se ne sme delati krivica nikomur. Zato je zahtevala od sreskih društev spisek in podatke poročenih tovarišic z ozirom na njih službeni kraj, poklic in bivališče moža, da se vidi, v koliko so upravičeni protesti tovarišic, da se z neuradniki poročene tovarišice forsirajo pri nameščanju na boljša mesta. Celokupni točni podatki bodo dali šele pravo sliko.

Predsednik sekcije je na mariborskem zborovanju v svojem poročilu popolnoma jasno izjavil, da moramo sami iskati leka težki situaciji ter gledati, da se vse pravično za celoto reši. Apeliral je iz tega razloga na uvidenost tovarišev in tovarišic z dosluženo 35-letno službeno dobo. Naglasil je, da organizacija ne dela nobenih tajnih ukrepov proti poročenim tovarišicam, kar se neopravičeno razširja, temveč bo javno obravnavala zadevo, v kolikor bo dozorevala. Naglasil je nadalje, da se bo izrekla v zadevi poročenih učiteljic za stopnjevanje poročenih učiteljic z neuradniki, z uradniki in učitelji ter bo branila tezo poročenih z učitelji, kar je najpravičnejše in najpravičnejše z ozirom na interese šol in interese učiteljske službe. Poudaril je, da se ne sme tudi vprašanje poročenih učiteljic z neuradniki reševati generalno, temveč individualno, ker so znani primeri, da tovarišice vzdržujejo celo družino, četudi so poročene z neuradniki.

Organizacija noče in ne bo podvzemala neupravičenih korakov!

Danes je aktualen problem poročenih učiteljic samo v toliko, kolikor imamo brezposelne učiteljske abituriente. Težja bo situacija, ko se pojavi nadštevilnost na šolah in po enoletnem poteku nadštevilnih na razpoloženju vprašanje redukcij.

Iskati izhod je dolžnost nas vseh, brez vsake sentimentalnosti in brez demagogije po dnevnih listih. Časi so preresni, da bi vodstvo organizacije dopustilo izigravati položaj komurkoli!

LOJZE ZUPANČ:

Gospodarska kriza in naša podeželska šola.

V dnevi, ko se vedno brezobzirneje javlja gospodarska kriza med našim narodom, ne smemo prezreti njenih posledic, ki se javljajo ne samo v naših industrijskih centrih, ampak že tudi na deželi in v razrednih zajednicah podeželskih šol. Prestali smo — vsaj v najmarkantnejših obrisih — šolsko reformo in zdaj si domišljamo, da smo z njo že tudi dosegli oni potrebni nivo, kjer se stikata stvarno življenje in šola. V koliko je ta zaželeni smoter dosežen v posameznih krajih, to je spet vprašanje zase, kajti jasno je, da se pri njega ustvaritvi ne da normirati nekih izsledkov, ki bi postali — to je več kot razumljivo — lahko enotni za cele teritorije, ker na vsezadnje šola ni nič drugega kot presajeno in poplemeniteno življenje šolskega okoliša, ki pa je silno diferencirano. Njegova karakteristična posebnost pa zavisi v večji ali manjši meri tudi od vzgojitelja oziroma njegove osebnosti. Toda reči smemo, da smo preobrazbo neke šole, kakor je bila n. pr. še pred vojno, že preživeli, zavrgli realistično smer »stare šole« in ustvarili novo »delovno šolo«, z obširnejšo bazo in z izrazi, ki več ali manj tangirajo novoporajajočega se kolektivnega človeka.

Ali pa smo s temi reformami že tudi dosegli smotreno urejeni pouk? Ali smo dosegli ono stopnjo v ritmu našega razrednega življenja, ki je potreben, da se obdrži ona, tolikanj zaželena nezdomljiva vez med šolo in domom? Ali smo zajeli v naše učilnice časovni obseg, ki je s svojimi perturbacijami preobrazil svet, ki je zavel že tudi v naša sela? Da, če ga še nismo, tedaj se potrudimo, da zamujeno popravimo, da nas čas ne prehiti, da ne hušne nova miselnost, novo oblikovanje človekove duše s pogledi na sodobno vačovanje svetovnih dogodkov mimo nas, da ne ostane šola — ognjišče prave svetle na našem podeželju — le mrzla, razpadajoča peč!

Gospodarsko življenje je v tesni zvezi z razvojem tehnike, industrije in trgovinske politike. Ako pa se doseže maksimum, kakršnega danes že opažamo, tedaj bo posledica prevelike ali prenapete proizvodnje občutili najprej naš mali človek, naš kmet. To je dejstvo, ki ga v današnjih dneh, v dobi gospodarske depresije, ni mogoče prezreti. Neizmerna vrsta kulturnih pojavov v sodobnem življenju je prinesla človeštvu na eni strani blagostanje, na drugi pa zlo, ki se že opaža v obratih, kjer je prevladoval tehnični maksimum proizvodnje. Ta univerzalistično usmerjena doba, ki je ustvarila nove, neprehodne vrzeli med kapitalom in malim človekom, je nujen izraz sodobnega kolektivističnega naziranja. Jasno je, da je s svojimi neizbežnimi posledicami ustvarila prag med dvema dobama, ki ju bo svetovna zgodovina beležila med svoje najpomembnejše dogodke.

Pota, cilji in plodovi nove kulture, ali če hočete civilizacije, bi morala biti dostopna vsem, tudi najnižjim; le tako bi se praktično izenačila proizvodnja in konzum! Kjer tega ni, tam ginevajo: zdravje, lepota, resnica in pravost.

Ali je to socialno gibanje umeten pojav? Gotovo je, da ni povzročeno po volji posameznih ljudi, kakor se čedeče domneva. To je sila, ki izvira iz strukture današnje »visokomisleč« družbe. Vsekakor pa je produkt tehničnih pridobitev, v katere je preprost človek še pred nedavnim sveto veroval, dokler mu niso same od sebe z vsokrutnostjo razjasnile, da je to hlastanje po vedno novih pridobitvah vendarle brezsmiselno. Zanikanje preteklosti je prišlo zopet do veljave; globoka razdvojenost in nevernost v bodočnost sta se pričeli pošlašati malih ljudi.

Socialni in etični prerod današnjega bolnega življenja bi bil izvedljiv in dosegljiv zopet le s pomočjo narodne šole. Potem pa je že vseeno, ali bi se ta prerod pojavil sam od sebe ali instruktivno. Potreben pa je tako v mestih, kakor tudi na podeželju. V industrijskih krajih pa mora postati žarišče novega duševnega življenja, osobito za delavca, ki ga je sodobna »mašinerija« uvrstila tako rekoč čez noč v razred — strojev!

S svojo novodobno miselnostjo naj bi vplival tudi na našega kmeta, ki je postal razdvojen in je pričel izgubljati vero v svojo posest, zemljo.

Razredna neenakost je posebno našega kmeta odtujila od zemlje, dasi je prav v poslednjem času opaziti malih izprememb, ki pa so le lokalnega značaja. Treba je še vplivov, močnih vplivov od strani šole, da se vzpostavi zopet stari red. (Časih so dejali: »Kmetu, kar je kmetskega, gospodi, kar je gosposkega!« Te besede niso tako brezposelne, kakor se zdi na prvi pogled.) —

Ali mora priti do veljave ta sistem, o katerem sem že govoril (kar pa je le malo verjetno, kajti kapital slej ko prej ne bo radevolje odstopil od svojih beneficijev, ki jih je izcimil prav od tistega malega človeka,

ki jih spričo tega, da je vložil vanje ves svoj trud ne more in ne sme uživati, ker so mu več ali manj nedostopni, ali pa se mora nuditi možnost, da se bo povečal konzum, da bo nastala v tem pogledu »ena čreda, en hlev«.

Sicer pa sega to prizadevanje daleč nazaj!

In kje so najbolj vidni sledovi današnje globoko zmaterializirane, znaturalizirane in pozitivistično orientirane dobe? S svojimi strahotnimi posledicami so segli v svojo prabit — na podeželje!

Kmet se bolj kot kdaj prej bori za obstanek na svoji grudi. Svojih produktov ne more vnovčiti; osobito kraji, ki so v komunikacijskih ozirih slabi, so kruto prizadeti. Toda tajiti ne smemo, da moderni obraz življenja vključuje tem nedostatkem ni oplazil tudi njih. Je na žalost opravil svoje načeljno početje. In tako ti ljudje dandanes ne morejo zadostiti svojim potrebam, ki so jih omamili z »novokulturnimi« pridobitvami. Davčni sistem kajpa tudi ne popušta. Nasprotno! Vedno večje zahteve so ustvarile tudi nove, vedno večje datjave. Na eni strani je to vzrok mnogim nejevoljam naših malih ljudi, na drugi strani pa se nevolja potencira vsled kadra brezposelnih, ki se klatijo po deželi, sejejo mržnjo do obstoječega socialnega reda med ljudstvo, prosjačijo, ker jih k temu sili borba za goli obstanek, požigajo domove »ošabnih kmetavzov« itd.

V polpreteklem času se je imel naš kmet manjše potrebe, je vsled tega tudi lažje shajal. Semintja je lahko vnovči svoje prideleke (tu pridejo v poštev osobito vinorodne pokrajine), z izkupičkom je gospodaril kajpa lažje kakor danes; lahko si je najel delavce, »kopače«, ker jih je imel s čim plačati, četudi je drugače živel »iz rok v usta«. Danes, ko je gospodarska kriza opazila tudi njega, je pričel obdelovati svojo zemljo sam, mesto prejšnjih plačanih delavcev pa sili k delu svojo nedoraslo družinico in jo s tem kajpa odteguje — šoli. In tako je dandanes že povsem vsakdajen pojav pogosto izostajanje otrok od šolskega pouka. To je problem, ki ga zakon o narodnih šolah ne predvideva. Učitelj ima v tem slučaju tako rekoč zavezane roke. Kam bi? Če bo izvajal konsekvence, pride v hudo zamero pri ljudeh in mu bo posledje še bolj otežkočeno vsako prosvetno prizadevanje med ljudstvom, če jih ne bo izvajal, pride slej ko prej v nemilost pri svojih predstojnikih in v navzkriž z zakonom.

Pri teh neizpolnjevalnih šolskih dolžnostih od strani otrok je kaj hudo prizadeto zlasti učiteljsvo v vinorodnih krajih, kjer se »nujna domača dela« vlečejo od zgodnje pomladi pa do zaključka šolskega leta.

Ali ni ta nedostatek tudi nujen izrodek gospodarske krize in njenih posledic? Kaj naj stori prizadeto učiteljsvo, da bo zavladal spet enotni duh, želja po prosveti, ki dandanes ni več tako lepo zaželena, kakor je bila še pred pičlimi petimi leti? Odkod naj črpa osvežujočih sokov, s katerimi naj bi prepojilo današnjega malodušnega, »nazaj usmerjenega« kmeta, ki zametuje šolo, valed vsi krivdo civilizacije nanjo? Kaj naj stori, da bo njihovo kulturno območje zopet prednjačilo iluzornim zahtevam in razočaranim željam?

To so vprašanja, pred katerimi obstoje učitelji v takih krajih, kjer so iz omenjenih vzrokov tako rekoč brez moči.

To so vprašanja, preko katerih ne bodo smeli iti s prezirjem v oči naših zakonodavci, kadar bodo razpravljali o prepotrebem in tako zelo zaželenem novem učnem načrtu!

Splošne vesti.

POZIV!

V ponedeljek, dne 2. maja t. l. dospe v Ljubljano učiteljski pevski zbor Ivan Filipovič iz Zagreba. Naša stanovska zaveza nam velevala, da se oddolžimo zagrebškim tovarišem in jih sprejmemo na kolodvoru v kar najčastnejšem številu. Kdor je pouka prost, naj pohiti k sprejemu na kolodvor ob 10.15. Istočasno vabimo in pozivamo, da se udeleži vse učiteljsvo iz Ljubljane in bližnje okolice večernega koncerta v veliki dvorani hotela Union. Povabite na koncert tudi svoje znanke in prijatelje, ki so nam naklonjeni, da napolnimo dvorano do zadnjega kotička. Vstopnice dobite v predprodaji v knjigarni Glasbene matice.

Jugoslovensko učiteljsko združenje, sekcija Ljubljana.

Predsednik zagrebškega pevskega zbora g. Ljudevit Krajačić.

— Pojasnilo glavne kontrole. Glavna kontrola je na svoji splošni seji z dne 8. aprila 1932, izdala pod št. 27.354 sledeče pojasnilo: Učitelji imajo pravico do brezplačnega stanovanja po § 29. in 173. zakona o narodnih šolah in se z ozirom na § 62 drugi odstavek točke a) finančnega zakona za l. 1932./33. ne morejo pri njih uporabljati določila uredbe o določanju vrednosti stanovanj državnih uslužbencev, ker so pridobili pravico do brezplačnega stanovanja po specialnem zakonu o narodnih šolah.

— Sekcija JUU za Savsko banovino prav dobro napreduje s svojim organizacijskim delom. Število članstva se od dne do dne veča. Sekcija šteje danes že 3502 člana in ima

od vseh banovinskih sekcij največje število članstva. Učiteljsvo je organizirano že v vseh razen v dveh srezih.

I Z J A V A.

Jugoslov. učiteljsko združenje — sekcija za Dravsko banovino in Ljubljani — je razposlalo z ozirom na Slovenčevoro poročilo o velikonočnem zborovanju Slomškove družbe posebno okrožnico na vsa okrajna učiteljska društva. Iz te okrožnice je razvidno, da smatra sekcija Slovenčevoro poročilo za grobo žalitev učiteljskega stanu, zato izjavlja podpisana:

1. Referat tovariša Winklerja »Razvoj učiteljske duhovne orientacije« ni nikjer označeval sedanje učiteljske stanovske organizacije JUU za hlapčevstvo, ampak je povsod branil in utrjeval njeno neustrankarsko in nepolitično orientacijo in ugotavljal potrebo njene obstoja in pravilnost borbene držanja proti vsem, ki hočejo današnje slovensko učiteljsvo spet privedi do hlapčevanja.

2. Kakor JUU kot stanovska organizacija, tako tudi »Slomškova družba« kot kulturna organizacija slovenskih katoliških učiteljev, ki so stanovsko včlanjeni pri JUU, smatra za svojo dolžnost, da se vedno bori proti hlapčevanju, naj prihaja njega vsiljevanje od katerekoli strani. Slovenski katoliški učitelj stoji v eni vrsti z ostalim učiteljsvom in se ne smatra za nikako izjemo.

V Ljubljani, dne 18. aprila 1932.

Za Slomškovo družbo:

Venčeslav Winkler, Ivan Štrukelj, učitelj, predsednik.

— Ustanovitev Učiteljske samopomoči v Zagrebu. Pretekli teden se je vršila v Zagrebu seja predsednikov sreskih učiteljskih društev. Od 58 društev je bilo zastopanih 45. Na seji je bilo sklenjeno ustanoviti posebno ustanovo za Učiteljsko samopomoč v obliki kreditne zadruge. V to svrhu je bilo priporočeno vsem učiteljskim društvom, naj razpravljajo o pravih Hrvatske učiteljske štedne i predjudne zadruge in Hrvatske učiteljske pripomočne zadruge.

— Obvezna naročitev »Prosvetnega glasnika«. Prosvetno ministrstvo je izdal poseben odlok, na osnovi katerega ne more biti nobena šola oproščena od naročanja »Prosvetnega glasnika«. Za vse šole je naročitev obvezna, ker prinaša glasnik razne odredbe, ki niso drugje objavljene, a so za šolo in učiteljsvo važne.

— Pismeni esperantski tečaj. Vsem udeležencem pismenega esperantskega tečaja sporočam, da ne stanujem več na Jesenicah. Pošiljajte naloge na naslov: Golobič Peter, šol. uprav., Primsko, p. Smartno pri Litiji. Prijav ne sprejemam več, ker nameravam jeseni otvoriti nov tečaj za začetnike.

— Nove šole v Istri. Da bi prodrli fašistična asimilacijska akcija med vse sloje našega naroda in tudi v najmanjši naše kraje in da bi se čim več malih »drugorodcev« naučilo italijansčine, osniva fašistični režim nove šole v Istri. Tako je odredilo ministrstvo za javna dela, da se začno graditi nove šole v Jakovici pri Tinjanu, Boljunu, Stokovcih pri

Svetvincentu, Roveriji in Pičnu. Bodoči proračun tega ministrstva bo predvideval še deset novih šol v Istri. — (iz »Istria«.)

Tovariši!

Udeležite se koncerta zagrebškega učiteljskega pev. zbora 2. maja ob 20. uri v dvorani Uniona.

— Odbor SSM se je iz tehtnih razlogov v en glas odločil, da zviša za l. 1931. članarino od Din 30— na Din 40—. Vodil ga je pri tem samo ozir na veliko, težko in odgovornostno polno delo učitelja in učiteljice v šoli in izven nje. In drugo nič! SSM bi jima pri tem v svojih publikacijah rada dajala ne samo po količini, ampak tudi po kakovosti čim več pobude. A tudi to se danes, žal, ne doseže brez — gmotnih žrtv! (Odločitev ustreza dosedanjim praksi društvenega poslovanja, pa tudi ne nasprotuje društvenim pravilom.)

Odboru se znano, da je naše učiteljsvo tukaj po ogromni večini z njim enih misli. A dobili so se poedinci, ki kdo ve iz kakih razlogov pozivajo učitelje in učiteljice k »ogorčenim« protestom proti povišanju članarine in celo k — izstopu iz SSM.

Odbor si dovoli jih opozoriti na to, da taki čini nikomur nič ne koristijo, ampak da so prej neke vrste — herostratsko početje. Odboru se je namreč, kajpa ne brez truda, posrečilo, da si je zagisural lepo vrsto najpomembnejših rokopisov s pedagoških poljan kar za več let. A če hočemo, da vse to obilje misli zagleda tudi beli dan ter tako postane dostopno našim učiteljem in učiteljicam; tedaj si nikar ne mečimo krepeljev pod noge, temveč se prav krepko strmo k enotnemu hotenju istih smotrov! Uvažujemo pa tudi to, da bi zagararske puščice ne nahu-dile neimara odboru, temveč — dobri stvari, ki si jo odbor pošteno prizadeva pospeševati! Lahko je govoriti, tudi glasno govoriti, toda praštara modrost uči, da je pred resno prizadevanje po dovršenih delih v življenju od bogov bil položen — znoj!

Za odbor:

Prof. dr. K. Ozvald, predsednik, Dr. St. Gogala, tajnik.

— Botanične ekskurzije. Bivši načelnik prosvete g. dr. Lončar priporoča v svojih referatih o delovni šoli na učiteljskih zborovanjih poučne izlete, ki so po šol. zakonu sestavni del učnega programa. Ized vseh izletov so pa najvažnejši botanični izleti. Učenci morajo spoznati drevesa in grmovje svoje okolice, trave in plevela po travnikih, njivah, gozdovih in seznaniti se z lepimi cvetlicami. Zato naj se učenci navajajo na sistematično opazovanje rastlin v vrto, na polju, v gozdu, na poti v šolo in drugod. Izleti dajejo najlepšo priliko, da vzbudimo v učencih smisel do lepote narave.

Mladina naj vidi in občuduje krasoto spomladanskega in jesenskega gozda, cvetočega sadovnjaka, pisanega travnika itd.; v njej

škodo, marveč v velikansko korist, ker bi dali taki tečajji plamenom učiteljevega idealizma, kateri tolikokrat umirajo v slabem ozračju razmer, kisika novih sil, moči in volje, ki bi oživljali tudi pouk v šoli in med narodom. Osvežitve ne rabi le učence, da vzdržujemo v njem trajno radost in pozornost v delu, tudi učitelj jo potrebuje — morda še več in danes še bolj nego kdaj prej.

Izredno silno živahno zanimanje ter sodelovanje vseh tečajnikov pri teoretičnem in praktičnem delu predavanj, je dokazalo, da so taki tečajji res prepotrebni in je le škoda, da se niso mogli vršiti že prej in da se ne vrše po vseh srezih. So pa taki kratkoročni gospodarski tečajji tudi važnega vzgojnega pomena za učiteljsvo, ki se v takih kurzih, ki so nevtralni, tečajji po vsem enako potrebnih skupnih interesih, najde in navezuje tesnejše stike. Gospodarsko delo, sadjarstvo, vrtnarstvo i. dr., je edini najmočnejši prijateljski posrednik med razdvajajočimi se silami v naših vrstah. Naše pedagoške revije naj bi posvečale več pažnje tudi gospodarski vzgoji mladine in učiteljev. Vsi vzgojni in metodiški problemi ne bodo našli trdnih tal in ideja nove šole ne bo napredovala, če ne bomo našli stikala, ki veže šolo in dom, ki spūka močne struje medsebojnega razumevanja in to je zaenkrat praktično gospodarsko udeleževanje učiteljevo med mladino in narodom. O obširnem pomenu, nalogah, organiziranju takih tečajjev, bi bila seveda prepotrebna snov za obravnave v naših strokovnih revijah po učiteljskih strokovnjakih, najboljša reklama pa bo dobra volja in korajžen začetek. Vse drugo, tudi veselje do stvari in poglabljanje, pride potem samo od sebe.

Naj pa bi bil tečaj v pobudo za uvedbo sličnih gospodarskih in gospodinskih sezonskih tečajjev (pozimi, predvsem pa spomladi in jeseni) v prvi vrsti s praktičnim sodelovanjem tečajnikov, v vseh okrajih države, kajti skrajni čas je, in treba je, da smo učitelji oboroženi v gospodarskih strokah, da bomo pomagali kot najvažnejša sila med narodom izvojevati zmago nad krizo in da bomo vzgojili zdrav, gospodarski naobražen, samostojen, svoboden ter močan in zaveden narod. Tečajnik.

LISTEK

† Gabrijela Grom-Hladnikova.

V ljubljanski bolnici je 26. t. m. po operaciji nenadoma preminula tovarišica Gabrijela Grom-Hladnikova, žena šol. upravitelja v Babnem polju tov. Milana Groma. Že drugič je v letošnji pomladi posegla neizprosna smrt v vrste poznane Hladnikove rodbine. Pred mesecem dni je umrl oče Ignac Hladnik. Kdo ga ni poznal, kdo ni bil njegov učenec v teku dolgih let na novomeški gimnaziji? On ni bil učitelj, bil je oče svojih mladini, vesten svetovalec in vzgojitelj še onstran šolskih klopi. Naš odlični pevec Milan Pugelj se mora samo njemu zahvaliti, da ga je z očetovsko skrbjo pripeljal na pot, ki mu je v življenju prisojena. Toda ne samo to — cela vrsta je takih, ki se danes zavedajo, kaj jim je bil Ignac Hladnik. Kakor da ni mogla pogrešati svojega očeta, je pohitela za njim tudi njegova hčerka Gabrijela. Smrt se ni ozirala na njene tri nedorasle otroke in dobrega moža — poklicala jo je k očetu! — Tovarišica Gabrijela je imela po svojem očetu velike muzikalne zmožnosti, ki so se pod vestnim vodstvom roditeljev vsestransko izpopolnile. Kot glasbenica, vestna učiteljica, izvrstna mati in žena je posvetila vse sile šoli svoji in zaupani ji mladini. Bila je splošno zelo priljubljena in je z njeno smrtno nastala velika vrzel v naših vrstah in vrstah kulturnih delavcev.

Gabrijela! Neutolajljiva je bila Tvoja žalost za očetom, danes si pri njem! Veruj, da so Tvoji otroci v rokah moža, prijateljev, sorodnikov in znancev, ki bodo ob Tvojem svetlem spominu z veseljem in vso skrbjo skušali nadomestiti Tebe. Naj Ti bo lahek počitek v domači grudi poleg svojega očeta! Na Tvoji življenjski poti ni bilo cvetja, z njim bo pokrita vsaj Tvoja prerana gomila. Preostali naj bo tolažilo to, da z njimi žalujemo tudi mi, ki smo poznali oba ter njiju veliko delo. — Pokojnik prepeljejo v Novo mesto, kjer bo 28. t. m. položena k večnemu počitku. —č.

Gospodarski tečaj v Kotljah.

Sreski šolski nadzornik g. P. Močnik je priredil za učiteljsvo svojega dravogradskega sreza dne 22. in 23. aprila gospodarski tečaj, na katerem sta predavala tudi tovariša A. Sokol in K. Doberšek. V tečaju, ki je bil prirejen v prvi vrsti za upravitelje šol, pa tudi za učiteljsvo(-ice), ki imajo zanimanje za delo na vrto, so bile zastopane skoro vse šole v okraju. Namen tečaja je bil »usposobiti učitelje vrtnarje za pravilno ureditev in obdelovanje šolskega vrta, da se usposobi v gospodarstvu za delo med narodom in si s tem zboljša svoj slabi gmotni položaj.

Ker je bil tečaj prvi te vrste, je primereno in potrebno spregovoriti o njem nekoliko več.

Pri otvoritvenem referatu je tov. nadzornik Močnik, ki je kot znan in popularen strokovnjak predaval o vrtnarstvu, sadjarstvu in deloma o čebelarstvu, poudarjal:

»Sedanja in bodoča doba ter nova šola zahtevajo brezpogojno gospodarske udeležitve učitelja v šoli in izven nje, ako noče, da stoji kakor zapuščen mejni kamen na širnem polju. Nazaj h grudi, k skromnosti, naravi in značajnosti! Sveži gospodarski duh v šolske prostore in med narod! Le šola, kjer bo učitelj sam vzgojen v kmečkem duhu in bo poznal žitje in bitje kmeta in njegove potrebe, bo vzgojila značajen, strokovno izobražen in resnično naroden in državotvoren kmečki narod.«

Resnično, gospodarska stiska, ki duši vse stanove, najbolj pa malega in srednjega kmeta, zato ker je najmanj pripravljen nanjo, nujno zahteva hitre, energične in neodložljive gospodarske usmerjenosti šolskega dela, predvsem osnovne šole, meščanskih šol in učiteljskih. Sicer bomo kmalu postali učitelji in naše šole v tej v: tog'av: našli svetovnega gospodarskega razvoja, ki je najvažnejši pogoj kulturne rasti kakega naroda, pravi anahronizem. Naglo, resno poseganje v gospodarsko vzgojo učiteljsva in njegovega narasčaja, je dolžnost vseh, ki jim je skrb za naše šolstvo in z njim za bodočnost naše mlade naravno bogate države.

Vse muzikalije se dobe v knjigarni Učiteljske tiskarne. Prospekte raznih edicij pošilja na zahtevo brezplačno.